

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26.11.1982, sp. zn. 5 Tz 51/82, ECLI:CZ:NS:1982:5.TZ.51.1982.1

Číslo: 45/1983

Právní věta: Spočívá-li porušení předpisů o devizovém hospodářství (§ 146 odst. 1 tr. zák.) v tom, že devizový tuzemec platí devizovému cizozemci za zboží dovezené z ciziny československou měnou bez povolení (§ 19 odst. 1 písm. a/ zák. č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství), je základem pro výpočet devizové škody částka devizovému cizinci skutečně vyplacená, nikoliv tržní maloobchodní cena nakoupeného zboží. Skutečnosti rozhodné pro posouzení, za určitá osoba je devizovým cizozemcem ve smyslu § 6 zák. č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství, je třeba zjišťovat neplyne to bez dalšího z toho, že tato osoba je cizincem.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 26.11.1982

Spisová značka: 5 Tz 51/82

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Ohrožení devizového hospodářství

Předpisy: 142/1970 Sb. § 6
§ 19 odst. 1 písm. a 140/1961 Sb. § 146 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 45/1983 sb. rozh.

Spočívá-li porušení předpisů o devizovém hospodářství (§ 146 odst. 1 tr. zák.) v tom, že devizový tuzemec platí devizovému cizozemci za zboží dovezené z ciziny československou měnou bez povolení (§ 19 odst. 1 písm. a/ zák. č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství), je základem pro výpočet devizové škody částka devizovému cizinci skutečně vyplacená, nikoliv tržní maloobchodní cena nakoupeného zboží.

Skutečnosti rozhodné pro posouzení, za určitá osoba je devizovým cizozemcem ve smyslu § 6 zák. č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství, je třeba zjišťovat; neplyne to bez dalšího z toho, že tato osoba je cizincem.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 26. 11. 1982 sp. zn. [5 Tz 51/82.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek okresního soudu v Hradci Králové ze dne 21. května 1982 sp. zn. 1 T 313/82 a tomuto okresnímu soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu v Hradci Králové z 21. května 1982 sp. zn. 1 T 313/82 byl obviněný A. V. uznán vinným trestným činem ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. a trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. a odsouzen podle § 146 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. s přihlédnutím k § 43 odst. 1 a § 44 odst. 3 tr. zák. k trestu nápravného opatření na deset měsíců se srážkou 20 z odměny za práci.

Tento rozsudek okresního soudu v Hradci Králové nabyl právní moci v řízení před soudem prvního stupně 21. května 1982.

Ministr spravedlnosti ČSR podal 21. října 1982 proti tomuto rozsudku okresního soudu v Hradci Králové ve lhůtě šesti měsíců uvedené v § 272 tr. ř. ve prospěch i neprospěch obviněného A. V. stížnost pro porušení zákona. Uvádí v ní, že okresní soud řádně nezjistil skutečný stav věci v otázce viny trestným činem ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák., když nezjistil, zda občan Polské lidové republiky Z. P. byl podle § 6 zák. č. 142/1970 Sb. a § 1 vyhlášky č. 143/1970 Sb. se zřetelem k ustanovení § 19 odst. 1 písm. a) citovaného zákona devizovým cizozemcem. Při ukládání úhrnného trestu okresní soud pochybil tím, že uložil obviněnému trest nápravného opatření, který však není uveden v sankci u trestného činu nejpřísněji trestného, tj. v daném případě u trestného činu spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. Podle stížnosti pro porušení zákona okresní soud tím porušil zákon v ustanovení § 35 odst. 1 tr. zák. ve prospěch obviněného, neboť trest, jehož uložení zákon nepřipouští pro určitý trestný čin, je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 2 tr. ř.).

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Podle zjištění okresního soudu obviněný spáchal trestný čin ohrožení devizového hospodářství podle § 146 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. tak, že v době od června 1980 do října 1980 v Sadové, okr. Hradec Králové, nakoupil bez devizového povolení od občana Polské lidové republiky Z. P. větší počet věcí, a to 20 kusů moherových svetrů po 300 Kčs, dva páry dřeváků po 300 Kčs, 30 kusů igelitových tašek po 30 Kčs, čtyři kusy tašek s igelitovou fólií po 150 Kčs, 10 kusů bavlněných triček po 100 Kčs, dva kusy koženkové bundy po 800 Kčs, jeden kus silonové bundy za 850 Kčs, vše za celkovou částku 11 440 Kčs, dovezených Z. P. z Polské lidové republiky ve spekulacním úmyslu, čímž způsobil československému devizovému hospodářství devizovou škodu ve výši 4232,14 Kčs a nakoupené věci v ČSSR rozprodal.

Tato skutková zjištění, z nichž okresní soud vycházel v otázce viny, nejsou v některých směrech úplná a správná. To se týká především množství věcí, které obviněný nakoupil od Z. P. a jakou celkovou částku mu za ně v československé měně zaplatil, a také správného zjištění počátku doby, po kterou obviněný posuzovanou činnost prováděl. Okresní soud správně specifikoval věci i jejich množství, které obviněný nakoupil od Z. P.; to platí i o částkách, které obviněný Z. P. za tyto věci zaplatil až na bavlněná trička (10 kusů) a jednu silonovou bundu. Okresní soud správně vycházel při objasňování této okolnosti z výpovědi obviněného, který v hlavním líčení shodně se svou výpovědí z přípravného řízení před vyšetřovatelem uvedl, že nakoupil od Z. P. 20 kusů moherových svetrů po 300 Kčs, dva páry dřeváků po 300 Kčs, nejméně 30 kusů igelitových tašek po 30 Kčs, 5 kusů igelitových tašek s obrázky po 150 Kčs, 10 kusů triček s nápisy, dva kusy koženkových bund po 800 Kčs a jeden kus silonové bundy; pokud jde o bavlněná trička obviněný uvedl, že za jeden kus zaplatil

Z. P. 150 Kčs, dále že silonovou bundu nakoupil za 900 Kčs a že igelitových tašek s obrázky koupil celkem 5 kusů. Okresní soud nevyložil, jakými úvahami se řídil při hodnocení důkazu výpovědi obviněného, když vzal za prokázáno, že obviněný nakoupil od Z. P. 4 kusy tašek s igelitovou fólií, že za silonovou bundu mu zaplatil 850 Kčs a za bavlněná trička jen 100 Kčs za jeden kus. V tomto směru je odůvodnění napadeného rozsudku nepřezkoumatelné, skutkové závěry této části napadeného rozsudku jsou nejasné a o jejich správnosti vznikají pochybnosti, zvláště když zmíněné údaje obviněného o množství nakoupených věcí a vyplacených částkách za jednotlivé věci nejsou v rozporu s ostatními důkazy a je možno je považovat za pravdivé a odpovídající skutečnosti.

Tyto závěry platí i o zjištění počátku doby, kdy obviněný začal věci od Z. P. nakupovat; zatímco obviněný uvedl v hlavním líčení shodně se svou výpovědí v přípravném řízení, že to bylo od května 1980, okresní soud zjistil shodně s obžalobou, že obviněný nakupoval věci od června 1980. Okresní soud tedy měl řádně zhodnotit výpověď obviněného spolu s ostatními důkazy podle zásady uvedené v § 2 odst. 6 tr. ř., a to mimo jiné i v otázce množství nakoupených věcí, dále výše částek, které obviněný za ně zaplatil, a také kdy věci začal od Z. P. nakupovat. Na podkladě těchto důkazů mohl okresní soud zjistit, že obviněný nakupoval věci od Z. P. od května 1980 do října 1980, že od něho nakoupil 5 kusů tašek s igelitovou fólií a další věci specifikované v napadeném rozsudku a že za ně zaplatil v československé měně nejméně 12 250 Kčs, tedy nikoliv 11 440 Kčs. Posléze uvedená částka, jak z ní vycházel okresní soud, neodpovídá částce, za kterou obviněný nakoupil zmíněné věci od Z. P., a vyjadřuje hodnotu těchto věcí, jak ji na základě maloobchodní ceny porovnatelného výrobku stanovil znalec z oboru ekonomiky, odvětví ceny a odhady, ve svém znaleckém posudku. Z této částky nebylo možno vycházet při zjišťování výše devizové škody, kterou měl obviněný způsobit tím, že jako devizový tuzemec bez devizového povolení platil v čs. měně, tedy korunovým plněním v tuzemsku devizovému cizinci za zboží od něho koupené. Základ pro výpočet devizové škody činí v takovém případě částka, kterou obviněný zaplatil za zboží v čs. měně devizovému cizozemci a nikoli částka odpovídající tržní maloobchodní ceně takového zboží. Je to patrné mimo jiné i z odborného vyjádření ministerstva financí České socialistické republiky z 20. ledna 1982 č. j. 312/1 399/82, podle něhož předpokladem vzniku devizové škody ve výši 4232,14 Kčs je, že obviněný v rozporu s § 19 odst. 1 písm. a) cit. zákona zaplatil Z. P. za zboží 11 850 Kčs.

Podle § 146 odst. 1 tr. zák. se dopustí trestného činu ohrožení devizového hospodářství, kdo způsobí devizovému hospodářství větší škodu tím, že jedná proti předpisům o devizovém hospodářství. Toto ustanovení je blanketní normou, jejímž obligatorním znakem objektivní stránky je jednání proti devizovým předpisům. Okresní soud správně vycházel v daném případě z ustanovení § 19 odst. 1 písm. a) zák. č. 142/1970 Sb., o devizovém hospodářství, podle něhož devizoví tuzemci smějí jen s povolením Státní banky československé platit v tuzemsku devizovým cizozemcům nebo komukoliv v jejich prospěch nebo z jejich majetku. Okresní soud považoval Z. P. za devizového cizozemce, aniž však vyložil, jakými právními úvahami se při tomto závěru řídil, popř. z jakých skutečností vycházel. Podle § 6 odst. 1 cit. zákona o devizovém hospodářství devizovými tuzemci jsou fyzické osoby, které mají v tuzemsku bydliště nebo se zde alespoň po dobu jednoho roku zdržují, dále českoslovenští státní občané, kteří se zdržují v zahraničí se souhlasem příslušných státních orgánů, a rodinní příslušníci takových osob, které se s nimi v zahraničí zdržují, jakož i osoby právnické, které mají v tuzemsku své sídlo. Jiné fyzické osoby (a právnické osoby) jsou devizovými cizozemci. Ustanovení § 6 odst. 2 cit. zákona zároveň uvádí, že prováděcí předpis mimo jiné stanoví, kdy se nepovažují za devizové tuzemce mimo jiné fyzické osoby, i když se v tuzemsku zdržují déle než jeden rok, a právnické osoby, které zde mají své sídlo. Podle § 1 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 143/1970 Sb. doplněné vyhláškou č. 74/1978 Sb. se nepovažují za devizové tuzemce, i když se zdržují v tuzemsku déle než jeden rok, cizí státní příslušníci zdržující se v Československé socialistické republice pouze přechodně a výhradně k provedení určitých prací (montéři, techničtí poradci, znalci apod.), za účelem studia na československých školách, na praxi a školení nebo léčení.

Z. P. uvedl v postavení svědka ke své osobě a svým poměrům, že je občanem Polské lidové republiky, že po několik roků pracuje v ČSSR jako vedoucí skupiny pracovníků PLR v n. p. LIAZ Mnichovo Hradiště a přechodně je ubytován v ubytovně tohoto podniku. Okresní soud měl ověřit tyto údaje o osobě Z. P. a jeho poměrech u příslušného státního orgánu, tj. u příslušné okresní správy pasů a víz i u zmíněné státní hospodářské organizace, aby pak mohl na tomto podkladě a podle shora uvedené právní úpravy učinit závěr, zda Z. P. byl v rozhodné době devizovým cizozemcem ve smyslu ustanovení § 19 odst. 1 písm. a) cit. zákona o devizovém hospodářství. Teprve na tomto podkladě mohl okresní soud učinit odpovědně závěr, zda obviněný porušil ustanovení § 19 odst. 1 písm. a) zák. č. 142/1970 Sb. tím, že bez povolení Státní banky československé platil v tuzemsku Z. P. jako devizovému cizozemci.